

SLOVENSKI NAROD.

glasja ... dan sicer, vendar edesje v praznike, ter valja po počti praješča za avstro-ugarske dežele na vse leta 25 K., na pol leta 13 K., na četr leta 8 K. 60 h., za eden mesec 2 K. 30 h. Za Ljubljano v komisijerata za dom na vse leta 24 K., na pol leta 12 K., na četr leta 8 K., na eden mesec 2 K. Kdor hodi sam posoj, valja na celo isto 22 K., na pol leta 11 K.; na četr leta 5 K. 50 h., za eden mesec 1 K. 90 h. — Za tuje dežele toliko red, kotkor anasa poština. — Na narodno brez izdobje upošiljatve i strahine se ne odra. — Za emisijo ploduje se od petorostopne peti-vrste po 12 h., če se osmanilo enkrat tiski, po 10 h., če se dvakrat, in po 8 h., če se trikrat ali večkrat tiski. — Dopisi naj se izvole frankovati. — Kopiji se ne vradijo. — Uredništvo in upravnštvo je na Kongresnem trgu št. 12. — Upravnštvo naj se blagovoljno posiljati narodino, reklamacije, emisija t. j. administrativne stvari. — Vhod v uradništvo je na Vrtnega ulice št. 8, vhod v upravnštvo pa s Kongresnega trga št. 12.

"Slovenski Narod" telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

"Narodna tiskarna" telefon št. 35.

Slovenski delegat pred cesarjem.

Dr. Ivan Šusteršič je imel zopet priliko — "izkazati" se. Okusno, kakor je njegova navada in menda tudi monopol! Kot kranjski delegat, ovorjen od cesarja, ni imel nič nujnejšega, kot otesati žolč svojega strankarskega fanatizma. Med tem, ko so zastopniki drugih krovov in narodov izrabili redko priliko in vladarju ob kratkom povedali, česa si žele v trajno posvetitev gmotnega ali duševnega blagostanja sploh v njihovih pokrajinal, zlorabil je isto priliko delegat dr. Šusteršič v ta namen, da je dal duška golema egoizmu kranjskih klerikalcev in s tem stališče delegata tako profaniral, kakor nihče drugi. Češki narodni delegati so tudi imeli pred cesarjem braniti svojo obstrukcijo, ali branili so jo, sklicevajo se na to, da vlada noče izpolniti želje, katero preveva dandanes ves češki narod, da noče ugoditi njegovi zahtevi po češkem vseučilišču na Moravi. Kako lep in resen vzgled je imel dr. Šusteršič ravno pri teh čeških tovariših, neposrednih govornikih! Tudi njemu je bila prilika in dolžnost, da bi bil na kratko v imenu slovenskega naroda — ki ima v njem edinega delegata — cesarju izpregovoril o slovenskem vseučilišču. Deputacija kranjske dežele, ki naj bi šla do vladarja v prilog slovenskega vseučilišča, ni bila vprijeta. Kako bi lahko oni dr. Ivan Šusteršič, ki je hotel v poslanski zborini v vseučiliški debati zvonec nositi, ki je v deželnem zboru interpeliral, zakaj deputacija vseučiliška še ni vprijeti, — ravno to sredo po češkem vzgledu cesarju prijavil največjo potrebo slovenskega naroda, potrebo lastnega vseučilišča! A mož, ki vsakemu naravnost usiljuje prepričanje, da ima narodne svetinje le na koncu svojega jezika, jih je frivolno prezrl tudi pri tej priliki. Pač pa je pri tej resni in slovenski priliki potegnil iz žepa svoj umazani robec, v katerega ima zavito

kranjsko klerikalno politiko. To je skušal braniti in zagovarjati, to je skušal priporočati Nj. Veličanstvu! Da bo pri tem sam obsedel na zatožni klopi in moral zasišati najresnejšo obsodbo svoje politike, tega si dr. Ivan Šusteršič sam ni — domišljal.

"Slovenčevi" kaplani se delajo, kakor da jih silno veseli ta najnovejši nastop dra. Šusteršiča. Mogoče! Saj okusi so jasno različni in dr. Janez Evangelist Krek je v principu za vsak tak skandal. Če se pa stvar ogleda z druge strani, je klaverina in sicer klaverina za kranjsko klerikalno stranko! Njen vodja dr. Ivan Šusteršič se je namreč pred cesarjem prav klaverino in nemožato obnašal. On si ni upal povedati tistega uzroka obsojeni obstrukciji, kojega smo od njega ter trabantov njegovih dosečaj vedno čuli v deželnem zboru in po vseh bolj ali manj zakotnih klerikalnih shodih. Ker deželoborska večina ne položi v 24 urah pred noge manjšine volilne reforme po Šusteršič-Krekovem receptu — zato obstruirata! To je bila doslej že vedno preteve, pod katero so dr. Šusteršič in tovariši ovirali delovanje deželnega zбора. Na cesarskem dvoru pa bi ta preteve sploh ne mogla napraviti nobenega resnega utisa in zato je državni modrijan dr. Šusteršič lepo — doma pozabil. Uboga splošna in enaka pravica, zdaj vidiš, da te poznaš le v Gostinčarjevi družbi, da pa više in više še za pretezo nisi dobra!

Delegat dr. Šusteršič je pred cesarjem navedel drug vzrok, zakaj njegova stranka v Ljubljani obstruirata. „Kriva neznotnih razmer v deželi je c. kr. deželna vlada.“ To pojasnilo dr. Šusteršiča nas je osupnilo, čeprav smo že vsega iz njegovih ust navajeni. Na kolenih bi Boga prosili za to razdetje, če bi bilo — resnično, kajti nič lažjega bi ne bilo potem, kakor s spremembami. Vlade ozdraviti neznotne razmere v deželi. Toda, kdo je tako naijen, da pripisuje krivdo za naše današnje razmere sedanjih deželnih vlad, odnosno

da pričakuje od druge bogve kakega prevrata? Ali je baron Hein provzročil strankarski boj, ki divja danes po celi deželi in je vir sedanjam „neznotnim razmeram?“ Ali je posegal v volilne borbe in ustvaril položaj strank v deželnem zboru? Ali se ni baš baron Hein največ trudil, da bi se stranke v deželnem zboru zblžale vsaj v svrhu najpotrebnejšega dela, ali ni delal resnih korakov na vse strani, da bi se stranke zedinile pri vprašanju radi volilne reforme? Jasni in notorični resnici se bije v obraz, če se glede deželnega zboru baronu Heinu le količaj očita, ko je vendar edino le njegovemu posredovanju med vsemi strankami bilo pripisati, da večina deželnega zboru ni takoj konec storila obstrukciju v letosnjem zasedanju, ampak je potrebitno čakala od seje do seje, kedaj da srečata klerikalno manjšino pamet in dolžnostni čut. Naravnost nerazumljivo je torej za poznavalce razmer in razsodne politike, da se piše na rovaš sedanji vladni to, kar je produkt vseh drugih vplivov in močij in česar nobena vladna sprememba ne more. Le slepa strast, ta edina voditeljica dra. Šusteršiča, mu je zamogla narekovati besede, ki jih je v tem pogledu dovolj nepremišljeno izpregovoril pri cesarju. Dovolj nepremišljeno, pravimo. Ali namreč ni smešno, da dr. Ivan Šusteršič, ki se vedno kaže kmetom za nepremagljivo silo, ki vso svojo moč išče v demokratizmu, zleže naenkrat v vlogo denunciante in kliče osrednjo vlado na pomoč?

Nam v deželi in tudi merodavnim faktorjem na Dunaji je znano, da novo opravičevanje klerikalne obstrukcije je le iz trte zvito. Obstrukcija se je bila lansko leto pričela, ne da bi bili klerikalci le količaj kazali svojo opozicijo proti baronu Heinu. Za lansko obstrukcijo sploh niso mogli navesti nobenega razloga. Tega so šele pozneje konstruirali in po dolgem premišljevanju iz taknili, da morajo zato obstruirati, da dobre zase ugodno volilno reformo. V tem znamenju so začeli tudi letosnj

obstrukcijo. Volilna reforma — to je bil edini pogoj, ki so ga stavili za odnehanje od obstrukcije. O baronu Heinu, o premembri vodstva deželne vlade ni pri teh pogajanjih bilo nobenega govora. Šele proti koncu zasedanja, ko je pričel pohajati smodnik, zagnal je dr. Šusteršič svoj direndaj tudi proti baronu Heinu in pri tem očitno kazal, da nima za to nobenega resnega povoda in da razgraja le za reklamo. In, kakor je že v kratkem času v idejo, ko je zastopal kot delegat, da mora namreč klerikalna stranka obstruirati — zaradi barona Heina! Cesar ga je odklonil na način, ki je dovolj jasen. Prepričani smo, da dr. Šusteršič ne bo nihče pozval, naj svoje trditve podpre z dejanskimi dokazi, ker je glede njegove resnobe že davno račun sklenjen tudi v najvišjih krogih. Če bi vendar le prišlo do dokazovanja, imel bo najlažje stališče deželni predsednik baron Hein: odprl bo knjigo svojega 11letnega delovanja v deželi in mnogi listi bodo pričali, kako prost se je za njegove vlade razvijala klerikalna stranka z vsemi svojimi institucijami, kako je brez najmanjšega ugovora od njegove strani prekoračila vse meje politične dostojnosti in gospodarske premišljenosti in kako je brez ugovora od njegove strani ustvarila v deželi današnje res — neznotne razmere.

Avstrijska delegacija

je imela v soboto najvažnejšo sejo. Razpravljal je o proračunske provizorji. Pred sejo je vložil del. dr. Derschatta predlog, naj se zviša pokojnina častnikom, vojaškim uradnikom, njih vdovam in sirotom, ki so bili vpokojeni pred letom 1890.

V proračunski debati je govoril prvi del. dr. Krámař ki je rekel, da je pač želja cele delegacije naj bi se dogovorom med Avstrijo in Rusijo posrečilo, zagotoviti macedonskim kristjanom človeški obstoj.

Policija je torej velike važnosti za društven red, ona ima celo večjo važnost nego sodišča. Čim bolj napredujejo narodi v prosveti, tembolj skrb za dobro policijo.

Kar je na pravnem polju policija, to je javno mnenje, lepa navada na polju morale. Kakor preži policist na poenitencie ter ne čaka, da kdo kaj slabega storii, tako so tudi lepe navade v človeški družbi, katere svarijo vsakogar in ga opozarjajo na neugodne posledice, ako ne živi po lepih na vadah. Javno mnenje in »zlobni jezik« pazijo in obirajo vsakega, kdor se pregrevuje proti društvenemu redu. Temu načelu morajo se pokočati vsi ljudje brez izjemne, dobrin zli, ker to zahteva društvo v prid skupnosti.

Pred javnim mnenjem ima človek več strahu nego pred zakonom. Vsak se izprašuje, predno pričenja kako delo, kaj poreko ljudje. On ve, da ga bode preganjalo in mučilo javno mnenje, in zato si stokrat premislil in ne izvrši slabe nakane. Dotičnik izprašuje javno mnenje kot svojo vest.

Iz rečenega vidimo, kaj je namen javnemu mnenju in kaj nam hočejo »zlobni jeziki«, kateri so du-

Potem je govoril obširno o vojaškem vprašanju ter izjavil, da razun ministrskega predsednika pač ni nikogar, ki bi ne veroval v zmago Madjarov. Za madjarsko prepotenco je proglašil odgovorno centralistično politiko. Sedanji naskok Madjarov na zadnji padajdi enotnosti armade bi se ne bil izvršil, ako bi bila naša armada prava ljudska vojna, ako bi se v njej pospeševala in negovala narodnost. Ministrski predsednik je zlorabil avtoritetu krone v to, da je rešil bankerotno vlado. Edina rešitev iz sedanjih razmer bi bila sprememba poslovnika. Proti taki spremembi pa je ministrski predsednik, ki ve, da bi bil to konec njege samovlade. Svoj govor je zaključil z besedami: „Nadaljevali budem ne glede na hvalo ali grajo, boj za svoja zgodovinska in narodna prava ter za boljšo bodočnost monarhije v zavesti, da služimo svojemu narodu pošteno. Sklicujemo se na sodbo zgodovine in bodočnosti, ki bo dala prav pravičnim težnjam češkega naroda. Mi ne želimo le zase, temveč še bolj za monarhijo, da bi to spoznanje ne prišlo prepozno.“

Del. Biankini se je bavil z ekspozicijo ministra zunanjih zadev ter je izjavil, da je trozvezka kriva zatiranja nemških narodnosti v Avstriji. Nadalje je govoril proti ugovoru Avstrije pri papeževi volitvi, o škodljivosti uvažanja vina iz Italije, posebno za Dalmacijo in Istru, kakor tudi glede konesij, ki so se dovolile Italiji glede pomorskega brodarstva in ribarstva. Opazjal je na italijanske aspiracije na Albonijo ter izjavil, da bi federacija hrvaških dežel ugodno vplivala na našo balkansko politiko. Nadalje se je govorik pritoževal nad zanemarjanjem Bosne in Hercegovine v narodnem, kulturnem in gospodarskem oziru, protestiral je proti imenovanju drž. finančnega ministra Buriana, ki ni zmožen hrvaškega jezika, govoril je o zanemarjanju Dalmacije ter se pritoževal, da se

LISTEK.

Javno mnenje.

Spisal Anton Trstenjak.
(Daje.)

Začnimo z Gajetom.

Nobeden zakon ne zabranjuje, da petdesetleten mož vzame za ženo dvajsetletno deklico. Ako ima ta mož pri sebi v hiši mladega človeka, morda iz kake hyaležnosti, ali mu more to zakon prepovedati? Ne! In ako vlada med mlado soprogo in tem mladim človekom idealno prijateljstvo, ali more tu kaj morala ugovarjati? Tudi ne! Nasprotno pa, in to je, kar hočemo reči, študiti to razmerje med mlado ženo in mladim prijateljem sankcionljeta pravo in morale; študiti modroslovci verujejo v takšno idealno zvezo, javno mnenje obsoja jo ostro. In zakaj jo obsoja? Zato, ker se je javno mnenje uverilo, da ni mogoče, da bi med toli mladima srooma moglo biti le idealno prijateljstvo ali takozvana platonika ljubezen. Praktično društvo to ve in izkušnja potrjuje, da »stretjega« v tej obiteljski zvezi javno tako potreba, kakor petega kolosa na vozlu.

Globoko v društvu je vse to osnovano. Javno mnenje se protivi prej navedenemu prijateljstvu mladene in mladega človeka, a lepa navada ne odobrava ga nikakor. In zakaj ne? Pojasnimo si to s primeri. Ako idem po ulici s plamenom v roki, ali sem s tem prekršil pravo? Gotovo ne! Ali sem prekršil moralo? Še manj! In vendar, ako se pokažem s plamenom na ulici, prime me prvi redar, kateri me zagleda. In zakaj? Zato, ker iz najmanjšega plamenta lahko nastane požar. Treba je torej preprečiti to, kar je nevarno, a k o hočemo odvrniti ono, kar je škodljivo. Pravo in morala obsojata le to, kar je škodljivo; obadvaj torej potrebuje tukaj nekaj trejtja, kar ju dopolnjuje. Ni dovolj, da zakon le prepoveduje in da krivca kaznuje, nego bolje in važneje je, da preprečimo škodo, predno se zgodi. Zakonu je naloga, da prepoveduje, ali še važnejšo naloga ima tisti, kdor pazi na nas in nas primeše prej, nego izvršimo slabo delo! In kdo je to, ki pazi na nas in ki nas varuje slabih del? To je policija! Redarju je naloga, da prime človeka, kateri je namerjal izvršiti zločinstvo, prekršaj ali sploh kaj slabega, in to vselej še prej, nego je to izvršil.

Policija je torej velike važnosti za društven red, ona ima celo večjo važnost nego sodišča. Čim bolj napredujejo narodi v prosveti, tembolj skrb za dobro policijo.

Kar je na pravnem polju policija, to je javno mnenje, lepa navada na polju morale. Kakor preži policist na poenitencie ter ne čaka, da kdo kaj slabega storii, tako so tudi lepe navade v človeški družbi, katere svarijo vsakogar in ga opozarjajo na neugodne posledice, ako ne živi po lepih na vadah. Javno mnenje in »zlobni jezik« pazijo in obirajo vsakega, kdor se pregrevuje proti društvenemu redu. Temu načelu morajo se pokočati vsi ljudje brez izjemne, dobrin zli, ker to zahteva društvo v prid skupnosti.

Pred javnim mnenjem ima človek več strahu nego pred zakonom. Vsak se izprašuje, predno pričenja kako delo, kaj poreko ljudje. On ve, da ga bode preganjalo in mučilo javno mnenje, in zato si stokrat premislil in ne izvrši slabe nakane. Dotičnik izprašuje javno mnenje kot svojo vest.

Iz rečenega vidimo, kaj je namen javnemu mnenju in kaj nam hočejo »zlobni jeziki«, kateri so du-

vitnostjo in z zlato vernostjo. Zlasti Slovani se ne moremo pritoževati. Ne samo domači, tudi tuji pisatelji hvalijo slovansko ženo kot uzor vrlje matere in častne soprove. Toda kadar policist prijema vsakega, kdor si upa s plamenom na ulico, tako tudi javno mnenje neusmiljeno prijema vsako ženo, katera le količaj prihaja navskriž z lepo navado. Lepa navada, javno mnenje zahteva neizprosno, da se klanjamajo njegovim zapovedim vsi brez razločka in izjeme.

Lepa navada ustanovila si je pravila za vse slučaje, za vsako društvo posebe. Društvo je različno in vsakemu društву ne veljajo ista pravila. Tako je velika razlika med društvom v salonu in med društvom v beznici. V finem društvu sedé v eni dvoran, ob eni mizi različni ljudje z najskrajnejšimi nazori, občudo mirno med seboj; dogaja se celo, da smrtni sovražniki sede ob isti mizi. Pravila etike zahtevajo, da naobraženi ljudje svoje strasti brzdajo, in napak bi storil, kdor bi se prišel v finem salonu prepirati s svojim sovražnikom. Kako drugače pa je v beznici prostih ljudi! Tu ni nobene etike, nikakih obzirov. Najmanjje nasprotje med člani društva

rabilo skupna armada proti nemirim na Hrvaškem. Končno je dolžil grofa Goluchovskega, da je zakril, da ni bila svoječasno sprejeta velika deputacija pri cesarju.

Del. Kafan je govoril o zgodovini nagodbe, rekel je, da se je storila leta 1867 velika napaka, ker se ni z ustanovitvijo samostojne češke države napravilo protitežje vsakokrat posledicam dualizma. Madjarske vojaške zabitve je imenoval popolnoma upravičene in Čehi le želijo, da bi se jim priznale enake pravice.

Del. Delugan je zahteval varstvo izseljencev v tujini in ustanovitev konzulatov. V armadi bi se moral bolje negovati verski čut, a dvoboje se najodpravi.

Del. Wasilko je govoril o zatiranju Malorusov ter se izjavil proti federaciji, ker bi potem postala Galicija poljska država.

Poročevalce marki Bacquehem je odgovarjal po vrsti vsem govornikom, nakar je bil proračunski provizorij v drugem branju sprejet.

Trgovinska pogodba z Italijo.

V pogajanjih glede trgovinske pogodbe z Italijo pojavile so se take težkoče, da ni upanja, da bi v doglednem času prišlo med našo in italijansko vlado do definitivnega sporazumljivja, kaže se torej, da je trgovinska vojna med Avstro Ogrsko skoro neizogibna.

To bi pa bil za obe državi v gospodarskem oziru hud udarec. Da bi se preprečila preteča trgovinska vojna, ki bi za obe državi imela hude posledice, sta se avstrijska in italijanska vlada zedinili, kakor se poroča iz Rima, staro trgovinsko pogodbo brez vinskih klavzul podaljšati do sedaj še nedoločenega termina, zajedno pa sesaviti poseben zapisnik, v katerem bi naj obe stranki natančno in jasno označili svoje temeljno in načelno stališče glede pogajanj v definitivni trgovinski pogodbi, in v katerem bi navedli v splošnih potezah in takščivno našteli vse svoje zahteve.

Italijanska vlada si je v državni zbornici izposlovala pooblastilo, da seme za slučaj, da bi ne bilo glede trgovinske pogodbe z Avstrijo dosegli vse, kar bi se ji zdelo potrebno ukreniti v varstvo italijanskih interesov. Obenem bo vlada predložila državni zbornici poseben načrt o pristojbinah, katerega bo izdelal v to poklicani strokovnjak in kateri pristojbinski načrt se bo uveljavil v slučaju, ako bi se pričela z Avstrijo trgovinska vojna. Vlada še tega načrtu sicer ni predložila, vendar pa je že toliko znano, da bo ta tarf

je povod, in vsi so sporekó, razpró, vsi razbijajo, ropotajo in vpijejo, da je strah in groza, in kadar omagajo jeziki, oglašajo se pesti in naposled govoré noži.

Še en primer iz vsakdanjega življenja, iz finih krogov, kjer imajo lepe navade svoje domovje, in iz krogov, kjer ne vladajo fine navade. Dekle iz nižjega stanu sme tudi zvečer samo iti po ulici, dočim je to odičeni dami iz boljših slojev zahranjeno brez spremstva. Kaj dokazuje to? To dokazuje, da je več zmot, čim nižje pogledamo. Nepravidočno pa bi bilo, ako bi morda hotel kdo trditi, da imajo gorenji stanovi več moralne moči. Nikakor ne, te nimajo, nego to je: odično damo brani zmote »lepa navada«, katera ji daje spodobno spremstvo. Lepa navada ne pušča dame same in jo s tem odtegne izkušnjavi, kateri se ne more ustavljati v življenju na vredna tovarniška delavka, ker nje ne ščiti v toliki meri javno mnenje. Naravno je, da tudi odična damska sama iti ponoči po ulici in da ne potrebuje ni zaščite ni spremstva. Ali javno mnenje se je uverilo, da ob takih prilikah kaj lahko nastajojo zmote, in le radi onih, katero so to zakrivile, zahteva lepa navada, da se ji pokoravajo vse dame

(Dalej prih.)

hudo zadel avstrijski izvoz; pred vsem se namerava določiti za uvoz lesa, živine, zlasti konj, strojev in specifično dunajskih industrijskih proizvodov izredno visoka carinska pristojbina. Kakor se vidi, je torej Italija za vse slučaje že prav dobro pripravljena, dočim se pri nas nič ne sliši, da bi naša vlada kaj ukrenila, da bi v slučaju carinske vojne mogla primerno resignirati na italijanske represalije. Ako pride res do trgovinske vojne in ako Italija uveljavlji gori navedeni specijalni carinski tarif, bodo s tem oškodovane zlasti avstrijske obmejne dežele, sosebno pa slovenske, iz katerih se izvaja največ lesa in živine na Italijansko.

Politične vesti.

Sprememba državnoborskega poslovnika. Počela se, da bodo voditelji velikih strank z desnice in levice porabili božične počitnice v natančno in resno posvetovanje o spremembri državnoborskega poslovnika. Pozvali bodo tudi vlado, naj se pridruži akciji ter jo pospešuje s popolno resnobo. Nekatere nemške skupine pa priporočajo Körberju, naj spremeni poslovnik s § 14, ker le potem je upati na parlamentarno rešitev na-godbe z Ogrsko.

Češka adresa cesarju. Posl. Reichstädter poziva vse češke državne in deželne poslanke, naj se zberejo ter sestavijo spomenico na cesarja, v kateri se bo cesarja prav poučilo o krivicah, ki jih mora pod sedanjo vlado prenašati češki narod.

Sv. Jeronimska afera med Dalmatinci in Vatikanom se bo obravnavala dne 10. januarja pri vsklicnem sodišču v Rimu.

Ogrski državni zbor obravnavana danes o imunitetnih zadevah, jutri pa bo zoper nadaljeval debato o rekrutni predlogi. Med nadomestnimi rezervisti, ki so sklicani z novim letom v aktivno službo, vlada močno razburjenje. Sklicujejo splošni protestni shod v Budimpešto, kjer bodo obenem tudi demonstrirali pred parlamentom.

Velike finančne zaduge v Vatikanu. Že nekaj časa se govorja, da so vatikanske finance »obupne«, ker znašajo upravnosti letnih 6 milijonov lir, dočim znašajo dohodki 4 do 4½ mil. lir. Papež je sklical posebno komisijo, ki naj bi finance reformirala, uvedla ednostavnejšo in cenejšo upravo ter storila konec oderuštu višje duhovščine. Da pa še ne bo treba gospodi v Vatikanu stradati, izročil je kardinal Gotti v kritičnem trenutku papeževi komori — 50 milijonov lir, kot cerkveno zapuščino papeža Leva XIII. Ta je Gottiju namreč naročil, da predloži denar novemu papežu še po preteklu 4 mesečnega papeževanja.

Za Makedonce je srbska skupščina nujnim potom dovolila pol milijona dinarjev. V ameriškem senatu je predlagal Penrose, naj se naprosi predsednik, da se ponudi velesilam, ki so podpisale berolinsko pogodbo leta 1878, za posredovalca med njimi in Turčijo, da se že končno izvedejo reforme v varstvu krščanskega prebivalstva.

Med Rusijo in Japonsko narašča napetost. Skoraj gotovo Rusija odkloni japonske zahteve, nakar je vojna skoraj neizogibna. Severna Amerika se očito postavlja v tem prepiru na stran Japancev. Tudi Angleška mobilizuje tajno del svoje mornarice.

Dopisi.

Iz Bukovice. Klerikalni prijatelji v selški dolini imajo vse napredne učitelje prav »strašno« radi. Razume se, da vživa posebno debel žarez klerikalne ljubezni tudi podpisani. Kakor sem se že večkrat prepričal, da imajo ti vrlji katoličani pod neke vrste kontrolo. To je bilo že takrat, ko sem služboval še pri Sv. Lenartu, še bolj vsestransko me nadzorujejo sedaj tukaj na Bukovici. Vsak korak, ki ga storim, natančno

pretresavajo po katoliških hišah in konzumih. Kakšne neumnosti so govorili že, da sem šel (o priliku majnikovega izleta v Ljubljano) otrokem k škufo v pravo vero zapisat, da mi daje dr. Tavčar podporo za delo v prid liberalizmu itd. Na take bedrije ni bilo pač vredno odgovarjati. Pač pa sem bil primoran že večkrat zamahniti nazaj proti klerikalnim prijateljem, ko so v svojih dopisih prišli iz neumnosti v budobnost. Teko so mi lani iz sameh duhovje o neki zvezdi namigavali, zakar sem jim primerno rezavziral v »Narodu«. Preteklo soboto pa je zoper »Slovenec« prinesel med novicami duhovno »novico«, ki dobro vem, kam meri. Kakor so lani spravljali v javnost neko osebo, ki je prišla tako ne dolžno v časopisje, kakor Poncij Piлат v veru, tako zoper nekdo v »Slovenecu« napada gospodično A. R. od Sv. Lenarta. Kaj se jim je zamerila, ne vem. Vem pa, da tako duhovnih ljudi ni v celi dolini, kakor so tisti klerikalci, ki pišejo v »Slovenec« ali »Domoljubac«. To so prav iz lažnega Kljuka rodu. Naj bode potem Peter ali Pavel. »Slovenec« je pisal: »Na Bukovici imajo novo živo, katero so ljudje zelo veseli. Ne grejim pa v glavo, čemu naj bi se razširila v dvorazredico, kakor trdijo nekateri hudomušni, da bi prišla poučevat gospodična Antonija Rakovec od Sv. Lenarta, kamor hodi Anton Germek orglaj. Take stvari pričuje »Slovenec« kot novice. Kakšne novice so to, dobro vem, in kakšen je njih namen, je ravnotako znano. Klerikalci po selški dolini bi se name radi z vso močjo zagnali in me napravili nemogočega. Toda, če bode nadaljevali tako neumno pot dopisovanja v časopisje, ne bodo dosegli prav ničesar. Take stvari so prav navadne babje kvante in čenče, reveži klerikalci, ki ne veste druga pisati. Če bi jaz hotel streljati v vas s takim smodnikom, potem lahko vsak teden napišem nekaj takih novic, o mladih »dovicah«, o Marijinih hčerab, v dolgih gospodičinah in majhnih gospodih itd. Meni se ne zdi vredno pisariti o takih stvareh, ki jih vlečejo stare ženice skozi zobe, rajši pišem kaj drugega, na kar vi ne veste navadno pametno odgovarjati. Posebno sem puščal v miru ljudi, ki se ne vtikajo v vsakdanjo politiko, čeprav so klerikalci. Klerikalni »šmiracle« pa je napadel v »Slovenec« osebo, ki mu ni storila še nič žalega. Namen posvečuje sredstva, kaj ne? Če se bodo ponovila taka klerikalna lumperija še enkrat, segel budem tudi jaz nekam za kulise in budem s primernimi besedami povedal kaj bolj interesantnega. Za danes le tonko.

Anton Germek,
učitelj.

Petrova skala.

V. K. Iz Rima, 13. dec.

XIX.

Videli smo, kako se velik del katoličanov ali čisto nič ne meni za katoliško cerkev ali pa ji je kar očitno sovražen. Ali tudi s tistim delom vernikov, ki ne spada v ta krog samo nominalnih katoličanov, ni cerkev čisto nič zadovoljna in ima tudi tehtnih vzrokov za to.

V tem oziru je seveda težko, kaj natančnega povedati. Kako naj se tudi spočna verska kvaliteta tistih katoličanov, ki hodijo v cerkev. Slovenski kmet na pr. je še silno poboven, lazi na božja pota, hodi k maši itd. itd., a vzdol temu se v vsem njegevem mišljenju, v vsem njegovem dejanju in nehanju spozna, da je še vedno ali pa zoper pogan. »Ljubi svojega bližnjega«, — »Spoštuješ očeta in mater« itd. itd. Koliko je krščanskih »apovedi«, ki jih tudi najpoboljši kmet le v teoriji priznava, v praksi pa se zanje ne meni, toliko manj, ker dobi o Veliki noči tako odvezo za vse te grehe.

Leta 1895. je izdal francoski duhovnik I. Crestey zanimivo knjigo o moralnem in verskem vplivu, modernega duha. V tej knjigi je dobiti tako podučna priznanja, katera je toliko bolj uvaževati, ker izhajajo od strastnega, da fanatičnega pristaša katoličke cerkve.

Crestey pripoznava predvsem, da je sploh nemogoče, sestaviti statistiko odkritorskih, veri in cerkvi red učnih katoličanov, še manj pa statistiko tistih, ki se, četudi ne redno, pa vsaj sem in tam obračajo na duhovnika in zahtevajo njegovo pomoč.

V nekaterih farah, pravi Crestey, obiskujejo malone vse prebivalce službo božjo. I tem pa piše: V drugih farah so le tri osebe, ki prisostvujejo nedeljski maši in izpolnjujejo Veliki noč svojo dolžnost: gospod župnik, njegova kuharica in mežnar. V nekaterih krajev ni mežnarja in še ministranta ni dobiti. Tla dotične cerkve so neznansko zaplesnela, skozi okna se vsled umazanosti nič več ne

vidi. Crestey končuje z zatrdom, da v polovici vseh župnij na Francoskem niti četrtina kmetov ne hodi v cerkev. Končni rezultat njegovih študij je, da med 36 milijoni francoskih katoličanov jih je 11 milijonov, katere se mora vsaj po imenu priznati kot katoličane, ostalih 25 milijonov pa sploh niso več katoličani.

Crestey je toliko pošten in pri znava, da se kmetov, ki nimajo dosti vere in se za cerkev čisto nič ne menijo, a se vendar radi drže svoje župnika, ne sme prisjetiti med verne ljudi. Župnika se drže, ker je izobraženiji od kmetov in nekaka dekoracija za faro, ker se okrog cerkve osredotoča vse vaško življenje in ker jih materijalni interesi vežejo nanj. Crestey pa ne taji, da bi duhovnika prav lahko nadomeščati tudi kak drug izobražen mož in da bi v tem slučaju ljudje prav nič ne pogrešali duhovnika, zakaj vera jih veže najmanj na duhovnika.

Zanimiva so tudi naslednja priznanja Cresteyeva: Od srednjih in bogatejših stanov nima cerkev ničesar pridakovati. Meščanstvo ne smatra več duhovnika za bra itelja obstoječega vo ilnega reda. Aristokracija, ki daje za cerkev hladno in pomilovalno miloščine in le prezirljivo protežira duhovščino, dela cerkvi le škodo. Velik del višjih stanov smatra duhovnike za popolnoma nepotrebne, dobre le za to, da slabotne in za ostale ljudi tolažijo s plačilom v nebesih. Nihče ne priznava več čeznaravne oblasti duhovnikove. Zakrajmenti se smatrajo kot nekako kratkočasje za stare ženice. Katekizem je zadnja stvar, za katero se ljudje bri gajo. Misel, da je vera čeznaravna, da je sveta, da jo je Bog dal vsem ljudem, je dočela iriginu iz javnega menanja. Tako piše vneti duhovnik Crestey o verskih razmerah na Francoskem in sloveški škof d' Hulst mu je pritrdir v spisu »Kristijanska Francija«, ki ga je izdal kardinal nadškof Langénieux. Škof d' Hulst pravi v tem spisu: »Računa se na zadnjo uro, da bi se v dobrem utrdilo slabo voljo, ki se je umikala preskušnji do tretnotka, ko je preskušnja končana. To je vera, ki služi le še za to, da človek lesu umrije.«

Kakor pa izgublja cerkev na eni strani čedalje več vernikov, tako je na drugi strani tudi v veliki zadregi zaradi duhovščine. Tu ne bomo preiskovali, koliko je med duhovniki takih, katerim je vera le sredstvo, da udobno žive, v svojem srcu pa sami ne verjamejo, kar druge uče. Tudi ne o tistih, ki so nezadovoljni s svojim stanom in so vsled tega tudi samo imenoma katoličani. Cerkvi primanjkuje sploh duhovnikov. Ne pri zaostalih narodih, kakor na primer pri Slovencih, nego pri kulturnih narodih.

Generalni vikarij v Orleansu, Bougaud, je leta 1878. izdal knjigo z zemljovidom, v kateri je dokazal, da čimborj je v kakem okraju razvit šolski pouk, toliko manj je dobiti iz istega okraja duhovnikov. Premežnejši ljudje iz meščanstva ter plemstva dovolijo le neradi in le izjemoma, da se kak sin posveti duhovščemu stanu. To mu dovolijo le, če imajo v rokah zagotovilo, da postane duhovnik par letih vsaj kanonik. Boljši stanovi prepričajo duhovniške službe popolnoma sinovom revnih kmetov in kajžarjev, ki smatrajo duhovniški službo za izborno preskrbljenje. Ti ljudje vidijo, da duhovnik nima skoraj nič dela, da dobro je in pije ter igra v svoji vasi precejšnjo vlogo in zato mislijo, da doseže njih sin že Bog ve kaj, če postane mašnik. Meščanstvo in plemstvo je seveda drugih nazorov in zato tudi svojih otrok ne pusti v duhovski stan. Pa tudi med kmeti se dati in na Francoskem dobitva cerkev le na ta način duhovnike, da prevzame otroka že z 10 letom v svojo oskrbo, ga vzredi, vzgoji in izuči na svoje stroške ter skrbno čuva, da se ga ne polasti želja ubožati namenjeni mu usodi. Ko bi na Francoskem ne bilo malih semenšč, kakor je naše Alojzijevišče, bi še ka-

nionatov ne mogli oddati.

In temu se ni čudit! Kakšna pa je družabna pozicija duhovnika? Jako žalostna. Priprsti kmeti in kmetica ter posli že radi občujejo žnjim, omikani ljudje pa jih ne vidijo radi med sabo in se jih ogibajo. Taka osamljenost gotovo ni prijetna in zato se ne sme preostro soditi, da je med duhovniki toliko nezmernih ljudi.

In kakšna je drugače veljava duhovnika? Ali ima kaj vpliva na znanost? Čisto nič! Katoliška znanost je samo še predmet za humoristične liste. Ali ima kaj vpliva na umetnost? Boljši umetniki za cerkev že sploh ne marajo delati, le slabí se še dobre za slabo plačana cerkevna dela. Ali imajo kaj intelektualnega vpliva? Abbo Crestey pravi v svoji ci tritiji knjigi: »Ločimo vse, kar smo storili, od civilizacije, in izkaže se, da ostane Francija na isti stopnji med civiliziranimi narodi, kakor prej.

Niti ene stroke v socialnem organizmu ni, kjer bi se pokazalo, da smo duhovniki koristni ljudje. Tako je pisal katolički za cerkev fanatično vneti duhovnik Crestey!

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 21. decembra.

Osobne vesti. Novoletni avancement južne železnice: Tit. inšpektor g. J. Mazi je imenovan pravim inšpektorjem; g. Anton Omahne, postajenčnik v Krškem pa viš. oficjalom. Pr

denami vlade in Šusterščevega „ljudstva“ ne pomeni nič drugega, kakor slog med tendencami vlade in duhovništva. Vlada mora delati tako, kakor hočejo popje, vlada se mora ravnati po navodilih popov, mora biti izvršilni organ popov — potem bo »Slovenec« ž njo zadovoljen. No, če misli »Slovenec«, da bi mi tako popovsko vlado mirno prenašali, je v veliki zmoti.

Iz občine Turjak se čujo prav zanimive stvari in sicer tako, da utegnijo zanimati tudi politično oblast. Župan Mostar, ta tip klerikalnega župana, je na dan 12. t. m. sklical sejo in sicer v zadavi dobropoljskega Jakliča. Povabil je pa na to sejo samo klerikalce, tistih odbornikov pa ni povabil, ki so se pri zadnji seji odstranili, ker so bili proti temu, da se Jaklič podeli častno članstvo. Seja ni bila sklepna — a sklepalno se je vse eno. Razume se samo ob sebi, da so bili vrlji katolički može pijani kakor muhe. »Slovenec« je poročal, da je občina turjaška že izvolila Jakliča za častnega občana. Če ni »Slovenec« legal, potem so se turjaški klerikalci predznili, uprizoriti nesramno sleparijo. Jaklič ni izvoljen častnim občanom in tudi ne bo, ker ga občani na noben način ne marajo. Končno pa opozarjam politično oblast in dej. odbor na to, da naj turjaškega župana pouči, da mora vabiti na obč. seje vse obč. odbornike ne samo svojih kimovcev.

Kaplani-novičarji. »Slovenčevi kaplani pišejo prav pridno noticice za svoje glasilo in jih radi belijo s kakimi zabavljicami. Tudi kaplan v Trnovem pri Lurški Bistrici je začel med te žurnaliste. Mož je duhovit. Tako na primer piše o porazu klerikalcev pri županski volitvi v Slavini takole: »V Slavini je nekaj pogorelo. Ljudstvo ni bilo za dostno zavarovano. Zažgali so liberalci — klerikalni županski stol. Naši so hoteli gasiti, pa jim je počela cev. Sedaj se drže za glavo, ki jih bo tri leta bolela. Kaj ni to duhovito povedano? In to le: »V Postojni je tak mraz, da je nekdanje kaščiško izobraževalno društvo populoma — zmraznilo. Kratko, a krepko! Med drugimi noticami je tudi ena, s katero se kaplan zaganja v trnovskega župana gosp. Valenčiča in člana krajnega šolskega sveta gosp. Urbančiča. To pa je bilo neprevidno, kako neprevidno. Vsaj toliko naj bi bil žagnani fant počakal, da bo končana obravnavava, saj to vendar ve, da se oglasi v kratkem pri njem sodni sluga in da mu hočejo pri sodnji malo ušesa naviti.

Za škofove zavode. V župni cerkvi pri Sv. Petru v Lubljani je kaplan včeraj oznanil, da bo pri velikem altaru »offer za škofove zavode. Cerkev je bila polna, a ko je prišel čas za offer je obšla ljudi nekaka slepota, kajti kar videli niso, kje da je veliki altar in jo vdarili proti vratom in ven...

Hrvatska izjava. Prejeli smo naslednjo izjavu: Narodna skupština, sabrana u Djakovu dne 26. studenoga 1903 izjavljuje ovim svoju najtoplju zahvalnost svim narodnim zastupnicima, občinama in družtvima u bratskim zemljama Dalmaciji, Istri i Slovenskim krajevima, koji su pri godom proljetnih dogodjaja u Banuvinu nječju i činom na ganutljiv način izkazali svoje bratsko saudeče za prolivenu krv i patnje hrvatskoga naroda; te želi iz dubine srca, da nas bliža budućnost sjedini u slobodnoj i jedinstvenoj domovini Hrvatskoj, kao što su nam več danas sjedinjena srca i umovi u narodnim mukama i naporima. Isto tako izriče skupština svoju najtoplju zahvalnost stranom novinstvu, napose českem, poljskom, ruskem, talijanskem i francoskom, koje borbu Hrvata prati sa ljubavlju in neprištanom ocjenom — Gjuro Kovačević, predst. skupštine.

Celjsko pevsko društvo je na občinem zboru sprejelo naslednjo rezolucijo: »Občini zbor Celjskega pevskega društva z naj-

večjim ogorčenjem najstrožje obsoja narodno mladost in po njej povzročeno pravo narodno izdajstvo onih celjskih in drugih slovenskih krogov in posameznikov, ki neglede na to, da se je po nekaterih igralcih celjskega nemškega gledališča na odrvu večkrat blatiila slovenska narodnost na najnesramnejši način, še vedno zahajajo v omenjeni zavod in s tem nosijo svojo slovensko narodnost in svoj slovenski čut naprodaj. Sramota zanje! Imena onih, ki zakriva v boode na narodni greh, naj se razpolože v »Celjski čitalnici« in objavijo v slovenskem časopisu!« Resolucija je bila sprejeta z burnim odobranjem.

Promocija. V četrtek 24. t. m. bo na dunajskem vseučilišču promoviran doktorjem vsega zdravilstva g. Ivan Verdon z Vrhpolja pri Vipavi. Čestitamo!

Spremembe v davkarški službi. Premeščena sta davkarska adjunkta gg. Alojzij Ipatitz iz Kraja v Radovljico in Tomaz Tavčar iz Škofje Loke v Kranj.

Poštna vest. Službo poštega ekspedijenta v Bohinjski Beli je dobil g. Miroslav Oličič.

Učiteljske vesti. Za nadučitelja v Studencu je imenovan gosp. Matej Peterlin, učitelj v Radovici pri Metliku.

Slovensko gledališče. »Madame Sans-Génev« je igra, ki se je na našem odrvu že večkrat prav dobro vprzorila in ki jo vsak obiskovalec slovenskega gledališča pozna. To je še povečalo radovednost občinstva, kako da bo igrala gdđ. Nigrino v lepo vlogo perice in maršalice Katerine. Vse je drvelo v gledališče. Že v soboto dopoldne so bili malone vsi sedeži razprodani, v soboto popoldne že ni bilo nobenega dobiti. Vsakdo je hotel prisostvovati tej predstavi, gledati miliega gosta, ki je iz daljnega Belegagrade prihelen v svojo slovensko domovino; vsestransko se je čulo »jaz moram vidieti gdđ. Nigrino naj velja kar hoče«, in kdor ni mogel dobiti vstopnice niti se stisnil v koko ložo, se skoraj ni dal potolažiti. Ali ni to najboljši dokaz, kako ceni slovensko občinstvo umetnico rojakinja, ali ne kaže to dovelj, kake simpatije gojijo. Pokazalo je pa te simpatije tudi med predstavo na najsjajnejši način. Zopet so po gledališču odmevale salve burnega aplavza, čim se je gdđ. Nigrinova prikazala na odrvu in viharni izrazi priznanja so sledili vsakemu večjemu prizoru, v katerem je nastopila, ter še narasli koncem dejanj. Po drugem dejanju sta bila gdđ. Nigrinovi izrobena dva velikanska šopka. Sveda je bil ta aplavz med igro tudi zasloden. Gdđ. Nigrinova interpretira znadaj »Madame Sans Génev« na čisto poseben način, drugače, kakor se navadno vidi. V tem se ravno kaže, da je samostojno stvarajoča umetnica. Tudi ima neki čisto originalni humor, ki ni predstičen, niti nedacenten, ki ne vzbuja homeričnega smeha, ali tisto tiko zadowoljstvo, ki dobiva izraza s smehom. Izkratka: ta perica-maršalica ni bila karikirana, kakor se jo navadno predstavlja, nego naravno humoristična. Igrala je gdđ. Nigrinova svojo vlogo z vero in s tisto sigurnostjo, ki jo daje samo dolgoletna rutina. »Madame sans Génev« zahteva velik igralski aparat in so zlasti ensemble težki. Ti ensemble so se niso le deloma posrečili. Zlasti v drugem dejanju ni bilo potrebnega kontrasta med nastopanjem dvorske g. spode in maršalico, ki je tudi v avilenih krihljih že vedno perica. Vzrok temu je bilo dvorsko gospodo predstavljajoče osebje. V igri ima najvažnejšo vlogo »Madame sans Génev«, druge vloge so le manjšega obseg. Vendar se mora priznati, da so važnejše med njimi bile prav dobro predstavljane. Gospo Danilovi in gdđ. Kreisovi gre vse priznanje za njiju igranje. G. Danilo nas je kar najugodnejše prenenetil. Bil je vseskoč distinguiran eleganten maršal in je igral jako lepo. G. Verovšek si je napravil karakteristično masko in ni čisto nič pretiraval, nego igral tako, kakor je treba za to vlogo. Jako in teresantan tip je vstvaril g. Čonsky. Njegov Napoleon je bil v maski in v igri jako dober. Tudi g. Dragutinovič kot predstavljalo preknenega Fouchéja je pohvaliti. Ko sta pa bila gg. Lier in Boleska, iz berneje, kakor sta igrala gg. Lier in Boleska, se ta prizor sploh ne moreigrati. Končno moramo tudi režiji izredni svoje priznanje.

Društvo zdravnikov na Kranjskem. Dne 19. t. m. vršil se je redni občni zbor društva zdravnikov na Kranjskem. Poročilo odbora vzel se je odobruje na znanje. Odstopivemu odborniku dr. Otmarju Krajou, ki je izjavil, da izvitve ne more več sprejeti, izrekel je občni zbor za njega marljivo in uspešno delovanje najtoplježno zahvalo. Zahvala izrekla se je nadalje ljubljanskim trem dnevnikom »Slov. Narod«, »Slovenec« in »Laibacher Zeitung« za objavljanje društvenih naznalin in za pospeševanje društvenih teženj ter g. dr. M. pl. Čačkuviču kot uredniku društvenega glasila »Liečničkega Viestnika«. — O dr. Löschner-Maderjevi ustanovi po-

V poročilu o petkovem gledališču predstavi »Dom« je pomotoma izostalo ime g. Verovška, ki je malo vlogo starega generala prav dobro igral.

Občni zbor „Narodne čitalnice“ v Ljubljani se je vršil dne 19. t. m. ob 8. uri zvečer v društvenih prostorih. Predsednik g. dr. Karol Bleiweis vitez Trstenički je pozdravil navzoče v kratkih, jednatih besedah. Taj ik gospod Milan Paternoster je poročal o društvenem delovanju v tekočem letu. Iz njego vega poročila povzamemo, da je predila »Čitalnica« v tem letu pet verselic; društvenikov šteje danes 270, v brahni sobi je na razpolago 58 časopisov. Iz poročila blagajnika g. dr. Huberta Souvana je pa razvidno, da je imelo društvo v tekočem letu 11559 K 89 vin. doh. in 11.509 kron 35 vin. stroš, v blagajni preostaja to rej 50 K 54 vin. V novi odbor za leto 1904 so bili izvoljeni, Gosp. dr. Karol Bleiweis vitez Trstenički za predsednika, g. dr. Makso Piro za podpredsednika, g. Ferdinand Sajovic za tajnika in gosp. Milan Paternoster za blagajnika, nadalje za odbornike gospodje: Alojzij Ciuha, Jaroslav Foerster, Jošip Stegu, dr. Hubert Souvan, dr. Fran Tekavčič, dr. Fran Vindišer in Anton Vrhunc. Končno je izrekel društveni predsednik v imenu občnega zborna dosedanjemu tajniku g. Milanu Paternostru, ki radi preobilih stanovskih poslov ni mogel nadalje prevzeti te funkcije, zahvalo za njegovo veselno veselno delovanje; podpredsednik dr. Piro se je zahvalil »veteranom« društvenega odbora, gospodom ravnatelju Ivanu Šubicu, Milunu Levsteku in dr. Alojziju Praunseisu, ki so se istotako zradi preobilih stanovskih opravil odpovedali svojim mandatom, za njihovo tako dolgoletno in tako požrtvovalno sodelovanje.

Božičnica revni šolski mladini. Včeraj je priredil tozadenvi ženski odbor 37. božičnico revnim učencem mestnih šol. Pač dolga doba človekoljubne požrtvovalnosti! Niben društvo, noben odbor se ne more ponašati, da bi otrli toliko solz revnim staršem, izvabil toliko solz veselja in presenečanja nedolžni mladini ter s tem podpiral tako izdatno šolski obisk in vrgojne namene sploh, kot odbor milosrđnih dam in gospic, ki prireja imenovane božičnice. Sedanjemu odboru predseduje g. ces. svetnik Ivan Murnik in drag. gospa Franja doktor Tavčarjeva, v odboru pa so sledče rodoljubkinje: ga. Ivana Premk, gdđ. Julika Premk, gdđ. Jelica Lozar, ga. Marija Klein in Mihaela Javornik. Razdelitev se je vršila v telovadnici I. mestne deške ljudske šole, kamor so pripeljali gg. učitelji in gdđ. učiteljice otroke vseh mestnih ljudskih šol. Slavnosti so prisostvovali tudi ljubljanski šef Bonaventura, dež. šol. nadzornik Fran Levec, mestni šolski nadzornik Anton Meier in več prijateljev in prijateljev mladine. Otvoril je slavnost nadučitelj II. mestne deške ljudske šole g. Fr. Gabršek z gajljivim nagovorom, v katerem se je zahvaljal predsedstvu in odbornicam za požrtvovalno nabiranje darov, posebno še tistim odbornicam, ki so same šivale oblike, nadalje Kranjski hranilnici za znatni prispevek ter sploh vsem dobrtnikom, ki so kaj prispevali. Mladini je govoril na srce, naj bo vedno hvaležna svojim dobrtnikom ter svojo hvaležnost izkazuje z lepim vedenjem in pridnim učenjem. Staršem je polagal na srce, naj svoje otroke pridno posiljajo v šolo, posebno sedaj, ko so otroci dobili potreblno oblike in obutev. Zahvaljeval se je vsem, ki so slavnost počastili ter zbranemu učiteljstvu. Potem se je zahvalila mala učenka slov. deklinski šole v prav lepo deklamovani pesmici vsem dobrtnikom. Prisrčne besede nedolžnega otroka so zavabile marsikom solzo ganutja. Potem se je začelo razdeljevanje. Darove je delil deloma škof, deloma odbornice. Obdarovali je bilo 226 učencev in učenčev v obliku, obuvalom in pecivom. Več pekovi je nameč darovalo v ta namen razna peciva, za kar se jim izrekla prisrčna zahvala. Zarečni ličici so zapuščali obdarovani malički dvoranov; bil je to ganljiv prizor, ki ga prisotni pač ne pozabijo.

Društvo zdravnikov na Kranjskem. Dne 19. t. m. vršil se je redni občni zbor društva zdravnikov na Kranjskem. Poročilo odbora vzel se je odobruje na znanje. Odstopivemu odborniku dr. Otmarju Krajou, ki je izjavil, da izvitve ne more več sprejeti, izrekel je občni zbor za njega marljivo in uspešno delovanje najtoplježno zahvalo. Zahvala izrekla se je nadalje ljubljanskim trem dnevnikom »Slov. Narod«, »Slovenec« in »Laibacher Zeitung« za objavljanje društvenih naznalin in za pospeševanje društvenih teženj ter g. dr. M. pl. Čačkuviču kot uredniku društvenega glasila »Liečničkega Viestnika«. — O dr. Löschner-Maderjevi ustanovi po-

ročal je blagajnik, da se je v tekočem letu nabralo med društveniki nad 700 kron za to dobrdelno ustanovo in da je nje glavnica narasla na 35 000 kron. O priliki predstojede razpisa ustanov razdelilo se bode zoper 1800 K. Pri tej priliki se je izrekla najtoplježna zahvala kranjski hranilnici, ki je poleg rednega letnega prispevka 600 kron prilik društvene 40letnice darovala izredno sveto 4000 kron in občinskemu svetu ljubljanskemu, ki je kakor v preteklih letih tudi letos prispeval 200 kron. Ob enem izrekla se je neda, da se dobrdelni ustanovi ne odtegne prispevki dežele Kranjske, ki se vsled razmer v deželnem zboru letos ni mogel dovoliti. — Društvena pravila, ki jih je odbor predelal na podlagi sklepov in izkušen izza zadnjih let, odobrila so se en bloc. O priliki volitve odbora volili so se dosedanji funkcionarji znova, z edino premembra, da se je dosedanji podpredsednik dr. Ivan Jenko zahvalil za svoje častno mesto in je zato predlagal primarija dr. Vinka Gregoriča. Ta predlog sprejel se je z žahanim odobravanjem. Občni zbor priznal je s tem velike zasluge, ki si jih je primarij dr. Gregorič na težavnem mestu tajnika odstopivše zdravniške zbornice stekel za zdravniško organizacijo. Novi odbor se staja tedaj iz gospodov: predsednik zdravstveni svetnik dr. Ivan Kopfia, podpredsednik primarij dr. Vinko Gregorič, tajnik dr. Demeter vitez Bleiweis, blagajnik dr. Alojzij Praunseis, knjižničar dr. Ivan Geiger, odborniki dr. Alojzij Homann (Radeče), dr. Ivan Jenko in dr. Vlad. Rudež.

Predavanje v »Slov. plan. društvu«. V soboto zvečer je predaval v »Slov. planinskem društvu« v gostilniških prostorih »Narodnega doma« prof. J. Zupančič iz Novega mesta o »Zimskih rožicah«. Predavanje, ki je bilo izbornno zasnovano in mestoma prepleteno s finim humorjem, je splošno ugajalo in g. predavatelj je želil zavito priznanje.

Dobrodeleno društvo tiškarjev na Kranjskem je priredilo včeraj popoldne v areni »Narodnega doma« svojo božičnico, pri kateri je neutrudno svirala društvena godba. Uteležba s strani društvenikov in občinstva je bila izredno velika. Saj se pa je tudi nudilo vsakomur dovolj zabave, za katero je skrbela godba, spretno urejen sredobjot itd., otrokom pa so bila v največjo radost bogata božična darila.

Učiteljice ženskih ročnih del na ljudskih šolah še vedno niso dobile nagrade za minolo šolsko leto. Kje je vzrok? Mučno je že, na vedenja tozadenva vprašanja jim odgovarjati, da še ni došlo nikakr načilno. Dvakrat dà, kdor hitro dà.

Čitalnica Vič-Glinice predstavlja predpustno veselico na Štefan dan, 26. decembra v salonu gosp. J. Trauna na Glincah. Pri veselici so deluje sl. četverosp v tamburški klub »Triglav«. Zadetek točno ob 7. uri zvečer. Vstopna 15 kr. za osebo. Častiti društveniki vstopnine prosti.

Podravska podružnica slovenskega plan. društva

vabi svoje cenjene ude k občnemu zboru, ki se bode vršili na Štefanovo, to je dne 26. grudna popoldne ob pol 4. uri v gostilni g. J. Muleja po običajnem dnevnem redu. Odbor prosi obilne udeležbe zaradi važnih društvenih posvetovanj v volitve novega odbora, ker je triletna doba prejšnjemu že potekla. Isti včer se tudi vrši v Rušah običajna veselica »Ruške«, kralnega društva.

Aretovan duhovnik. V Goriči so zaprli duhovnika Engelberta Balchierija iz Leoncavala v Italiji. V domovini je izvršil velike sleparijete zbežal. Dalje časa se je potikal po vsej v Tirolskem, spomladi pa se je preselil v Goričo v mirni zavesti, da ga italijanske oblasti ne bodo iskale v tujini.

Slovenci v Memčiji. Iz Essena se nam piše: Tu v renski metropoli Essen in v okolici naseljeni slovenski premogarji ustanovili smo dne 18. novembra t. l. pevsko društvo »Ilirija«. Mislim, da je to prvo slovensko pevsko društvo tu na Prusku. Pod spremetnem vodstvom slov. pevovodje R. K. društvo lepo napreduje in se vidno množi. Sedaj steže že okrog 30 članov, katero število se pa v kratkem času podvoji, kajti v tem najbolj industrijskem okraju renškem naseljenih je na stotine Slovencev. Vsem tem in tudi po Westfalskem naseljenim Slovencem napravili bodo mnogokrat s prirejanjem veselic z lepo ubranim slovenskim pevjem (pozneje t

med dirjanjem prevrnil voz. Kastner je padel z voza in se na rokah nekoliko poškodoval. Konj je dirjal z vozom naprej po Poljanski cesti in je zadel v električni voz. Ako bi ne bil voznik Andrej Garbeč takoj usta v električnega voza, bi se bila lahko velika nesreča pripetila. Konj je zabil nato na Bizjakovo dvorišče na Poljanski cesti št. 25, kjer so ga ujeli.

Z nožem. Hlapec Ivan Krešar, stanovanec v Linhartovih ulicah št. 6 in delavec Alojzij Ban, stanovanec na Dunajski cesti št. 48, sta se včeraj zvečer na Dunajski cesti sprla in stepla in je Kregar v pretepu Bansunil z nožem v hrbot in pleča. Ban je težko ranjen. Prepeljali so ga z rešilnim vozom v deželno bolnično.

Konja sta se splašila včeraj dopoludne na Starem trgu hlapcu Francu Čebalu, v službi pri Kantzu na Rimski cesti št. 16. Skočila sta pred električni voz, a voznik je še pravočasno ustavil voz, da se ni pripetila nesreča.

Z lesteve padla je 23letna Marija Slapar iz Koroškega jezera in si zlomila desno nogu. Prepeljali so jo v deželno bolnično.

Domov. Včeraj in danes prepeljalo se je iz Hrušice na Gorenjskem 100 delavcev, ki so se od tod odpeljali domov.

Iz Westfalskega se je vrnilo danes zjutraj 90 delavcev.

Iz Amerike se je prepeljalo danes zjutraj 191 oseb.

Izgubljene in najdene reči. Zasebnica Ivana Lasetzky, stanovanca v Spodnji Ščki št. 97, je izgubila danes na poti od doma do mesta denarnico, v kateri je imela okoli 20 K denarja. — Na južnem kolodvoru sta bila v pretečenem tednu najdena parica in klobuk.

Hrvatske vesti. Trgovska zbornica v Zagrebu je izdala ob svoji 50 etnici knjigo (ispisal jo je tajnik Krešč) v kateri podpisuje zgodovino zbornice od prvih pričetkov do danes. — List »Podravac v Virju« bo izhajal bodoče leto vsak teden. — Vstopiti se je hotela na Reki 34letna I. Piccini, pa so jo pravočasno rešili. — »Hrvatska zastava« se zove nov tehnik, ki izide prvič o Božiču. Zastopal bodo izključljivo hrvatsko politiko. — »Novi List« na Reki bo izhajal prihodnje leto vsak dan, tudi ob nedeljah in praznikih. — Iz Amerike se je vrnil g. Sikočan iz Križišča, ki je bival tamkaj že od leta 1880. V Tucson Arizonu je osnoval velik hotel, ki mu sedaj donaša mesečnih 1500 K stanarine.

Najnovejše novice. Obnovitev Dreyfusove afere. Komisjski član Mercier je izjavil, da je revizija dopustna. Jutri se začne v ta namen zasedanje permaneutnega revizjskega odbora v justičnem ministrstvu. — Ministrski predsednik grof Tisza je prišel k pogrebu nadvojvodine Klotilde v uniformi domobranskega nadporočnika, toda neki stotnik ga je opozoril, da ni pravilno adjustiran, vsled česar je Tisza takoj odšel v palajoči ministrskega predsedstva. — Ciganii ukradli otroka. V Temešvarju je spoznala kmetica Holzinger iz Zaradnije v deklaci, ki je v imenu Ciganov beračila, svojo hčerkko, ki so ji jo ciganii pred tremi leti ukradli. Cigane so polovili. — Govor proti socialnim demokratom, ki ga je govoril v pruski zbornici drž. kancelar grof Bülow, se tiska vsed vladnegra naročila v 500-000 izvodih. — Novo streličje je iznašel angleški polkovnik Hope. Streličje se imenuje velokslit ter se ne razpoči, ako se ga tolče, ker ni v njem ne žvepla, ne fosfora, ne nitratov. Tudi mokrota mu ne škoduje. Velokslit je brez dima ter pripraven za vsakovrstno strelni oružje. — Samomorn nune. 27letna prednica bolnišnice v Curihu, Hermina Kruse in zdravnik dr. Mählehaben sta se zastrupila zaradi nesrečne ljubezni. — Zasmehovan minister. Sovražniki sedanjega francoskega ministrstva so priredili v godbeni dvorani »Skala« prizor, v katerem je nastopal minister Pelletan s svojo mlado nevesto. Nevesta se je predstavljala kot popolno pijana. Dijaki so se uprli takemu zasmehovanju, vsled česar je nastal med njimi in uprizoritelji boj, ki se je nadaljeval tudi na ulicah. — Veliki snežni plazovi so se udrli v tirolskih dolinah okoli Lienza. Stranske doline so prometu zaprte; pripelito se je mnogo nezgod.

Koliko ljudi se je letos izselilo iz Avstro-Ogrske v Ameriko? Na podlagi statističnih podatkov je odvetnik dr. Ernest Weisl na Dunaju dognal, da se je od 1. julija 1902. pa do 30. junija 1903 izselilo iz Avstro-Ogrske v Ameriko 222.000 ljudi, torej prilično četrtn milijona ljudi. Za Italijo je naša država dala Ameriki največji kontingenč izseljencev. Po narodnosti se je izselilo 37.000 Poljakov, 34.000 Slovakov, 33.900 Hrvatov in Slovencev, 27.100 Madjarov, 23.600 Nemcev, 18.760 Židov, 9840 Rusov, 7220 Čehov, 4200 Rumunov in 2170

Italijanov. Vsi ti izseljeni so prinesli v Ameriko denarja skupaj 15,175.000 krov.

Popravek. Nižji novgorodskega dnevnika »Volgar« je priobčil sledenje pismo: »Gospod uredni! V št. 4251 Vašega cenenjega lista se je pustila žaljava nedoslednost, ki se tiče moje časti in mojega dobrega imena. Po tem, kar je tam tiskanega, se da namreč soditi, da sem ukradel kožuh, dočim sem vendar samo ovratnik iz kožuhovine ukradel. Treba je biti previdnim pri tem, kar se piše in ne sme se nekažnjeno tiskati o komu: ukradel je kožuh, dočim je v resnicu ukradel le ovratnik. V interesu resnice ter zaradi mojega dobrega imena zahtevam za takojšnji ponatis tega popravka. Dajem vam pravico, da razpravljate o mojem delovanju, toda prevračati dejstev ne smete. Upam, da se ne bodo detobotovali, ugoditi moji prošnji. Svojega imena ne podpišem, ker se nočem riniti med svet, temuču ostarem najrajši skromen.«

O Herbertu Spencerju, nedavno umrlem slovečem angleškem filozofu piše neki kr. nist nekatere posebnosti. Spencer ni bil le največji med živčiči misleci, temuči tudi sicer vsestranski mož; bil je včasih čudak in zopet drugič veseljak, učenjak, umetnik itd. Risal je in prav lepo slikal akvarele, za petje je imel izborni glas, a vse to le, aki je bil dobre volje, sicer se je zaklenil in nihče ga ni videl po cele tedne. Ako mu in družbi ni ugajal kak razgovor, vzel je iz žepa posebne zamaške ter si zamašil ušesa. O ženskah je imel slabo sodbo. Že izza mladih let jih je smatral za »nelogična frivolina bitja«. Vkljub temu je bil napram svoji materi ves čas najskrbnejši najljubnevnivjši in najuečnejši sin. Spencer je bil prvotno mehanik, inženier, pozneje urednik nekega gospodarskega lista. S svojimi spisi ni imel srčne. V 15. letih je zapravil z izdajanjem 24.000 mark svojega podedovanega premoženja. Že je Spencer sklenil, da opusti začetek nevhaležno pisateljevanje, ko je ravno v prvem trenotku dobil večji legat. Kmalu pa je začela njegova slava vstajati in v 24. letih si je nadomestil vso škodo. Spencer je znal le svojo materinsčino angleško, grščina mu je bila popolnoma tuja, pa tudi njegova latinsčina je bila grozna.

Praktičnost in eleganco, prihranitev časa in stroškov, te stiri lastnosti združuje predmet, ki je zopet za letošnji božič postal želja in nara mnogih zastopnic lepega spola — namreč šivalni stroj; ki je (če dobrega izvora) človeku ljub prijatelj, vsikdar pripravljen pomagati mu, nasprotno pa vir ježe in sitnosti, če ne vrši tega, kar obljubuje. Že več kakor 50 let gospoduje med svojimi brati originalni Singerjev šivalni stroj; vedno popolnejši, vedno zmožnejši je postal v teku časa, vsak čas so znašli na njem kako novo, dobro lastnost. Kdo se ne spočinja več pozornosti, ki jo je vzbudilo dejstvo, ko so se pred več leti pojavile poleg navadnih del šivanja tudi prekrasne moderne umetne vezenine, tako očarljive, da mnogo nevernih ni moglo verjeti, da je kaj takega moči napraviti na stroju, vendar je vse te slike napravila šívanka originalnega Singerjevega družinskega šivalnega stroja, kar se sveda vrši še dandas, ne da bi bilo treba za to posebnih priprav. Mično, bogato in raznovrstno izberi svojih najnovejših strok je zopet letos izložila Singer Co. šivalni stroji, deln. družba v svoji tukajšnji zalogi, Sv. Petra cesta št. 2. Kdor bi rad za Božič podaril svojim ženskim svojcem koristno in odlično ter prav dobrodošlo darilo, naj obiše omenjeno zalogu in si kupi katerega izmed izloženih strojev, ki imajo poleg notranje veljave tudi zunanjno vrednost, ter so v kras vsakemu salonu.

* Miški šport. V londonskih aristokratskih krogih so začeli gojiti miški šport. Da se počaka svetu na predtek v odgoji miši, ustanovil se je klub miških prijateljev, ki so napravili tudi razstavo raznih miških plemen. Neka zelo odlična aristokratija je razstavila modrikasto miški, ki se ceni na 200 krov. V mnogih aristokratičnih hišah so odpravili do sedaj tako zelo priljubljene mačke, da se morejo veseliti mičnih miških. Da ima miš veljavno ne sme imeti preveč tankoga nosa, nasprotno pa morai meti velike, živahne oči, dlaka se mora svetiti, a rep mora biti pri truplu debele, na koncu pa tank. Miški klub je ustanovil posebno vzgojevalnico za miši, ker se hoče kemičnim potom vzgojiti raznobarbne miši. Največ si obetajo od črnih miši ter se ponuja za take eksemplare do 1000 krov.

* Umrljivost v Avstriji nazaduje, kakor poroča ministrski svetnik dr. Daimer v svoji statistiki. Opazovanje obsega dobo od leta 1829 do 1899. Dočim je bila glede umrljivosti leta 1819 Nižja Avstrija na prvem mestu med vsemi deželami (33,7%) je imela leta 1892 le 23,8%. Poslabšalo se je to razmerje le v Galiciji, kjer je

umrla leta 1819 29,5%, leta 1899 pa 29,5%. Najmanj ljudi je umrla leta 1899 na Predarlšku, namreč 21 %, dočim jih je leta 1819 umrla 25,7 %. Za Galicijo so najneugodnejše zdravstvene razmere v Bukovini, kjer se je v 81 letih umrljivost zboljšala le za 0,2 %.

* Centralna kurjava za celo mesto. Inženjer Kayser v Kielu razlagajo v listih svoj novi sistem o centralni kurjavji. Po njegovih načrtih bodo bi mogoče za celo mesto skrbeti v eni kurjnični za kurjavo, kakor preskrbi vodovodni nabiralnik celo mesta z vodo. Kurilo bi se s plinom, ki bi se ob enem tudi rabil za razsvetljavo po Auerjevem sistemu. Ne bilo bi več dima, pepela in saj ne trebal bi več drvarje, dimnikarjev in pečarjev. Ogrevanje stanovanj bi se dalo natančno regulirati. Ko se plina za kuhanje ali ogrevanje ne rabi več, lahko se zaprete zadevna zatvornica, in plin se ne izrablja. Namesto parnih strojev delovali bodo plinovi močni stroji, ki dajejo potrebno energijo direktno, dočim se mora v parnih strojih toploha šele spremeniti v paro. O taki centralni kurjavji obeta izumitelj neizmerno veliko prihranitve.

Telefonska in brzojavna poročila.

Novo mesto 21. decembra.

Shod krščansko-socialne stranke je bil preklavrn. Gostinčar in vsi drugi govorniki so žalostno pogoreli. Na shodu je bilo kvečjem 30 pomočnikov. Vse mesto se smeje.

Dunaj 21. decembra. Avstrijska delegacija je imela včeraj sejo, katere se je udeležilo 33 delegatov. Delegacija je v tretjem branju odobrila proračunski provizorij.

Dunaj 21. decembra. Proračunski odsek avstrijske delegacije je izvolil podpredsednik 7 članov, ki se bo bavil z zahtevami vojnega erjara. Dne 11. ali 12. januvarja bo potem plenarna seja proračunskega odseka.

Dunaj 21. decembra. S cesarsko odločbo z dne 17. t. m. so sklicani nadomestni rezervisti iz Ogrske pod zastavo. To je posledica tega, ker ogrski parlament ni dovolil rekrutnega zakona.

Praga 21. decembra. Tu se je včeraj priredila velika manifestacija za Makedonico. Na številno obiskanem shodu so govorili dr. Herold, — ki je povdral, da sme vsak zatiran narod zgrabiti za orožje in si izvajevati svoje pravice —, Klofač, dr. Baxa in Staročeh. Sedlak. Po shodu so zborovalci prepevajajo »Hej Slovani« demonstrirali po mestu.

Inomost 21. decembra. Na mestništvo je razpustilo obč. odbor v Tridentu.

Rim 21. decembra. Poročilo Tribune, da je papež Leon XIII. izročil kardinalu Gottiju štiri deset milijonov frankov in da jih je Gottti sedaj po Lecnovi želji izročil novemu papežu, je popolnoma resnično. Ne da se popisati, kako koščalno senzacio je provzročila ta stvar v Rimu.

Pariz 21. decembra. Neki zionist je poskusil nemškega pisanja Žida Nordaua ustreliti, a ga ni zadel.

Umrli so v Ljubljani:

Dne 18. decembra: Martin Nagode, mizarjev sin, 2 leti, Stara pot št. 5, Bronchitis capillaris.

Dne 20. decembra: Ivan Koča, nadsprevodnik, 56 let, se je na južnem kolodvoru ponesečil.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 506,2. Srednji letni tlak 736,0 mm.

Dec.	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo
19. 9. zv.	7364	38	sl. jzvzhod	oblačno	
20. 7. zj.	7373	32	sl. zahod	oblačno	
20. 7. zj.	7387	36	sl. jzvzhod	oblačno	

19. 9. zv.	7414	36	sl. jug	oblačno
21. 7. zj.	7438	20	sl. svzvod	oblačno
21. 7. zj.	7449	19	sl. sazahod	oblačno

Srednja temperatura sobote in nedelje 43 in 35°, — normale: -20° in -21°. Mokrina v 24 urah: 0,4 mm in 0 mm —

Borzna poročila Ljubljanska.

Kreditna banka v Ljubljani.

Uradni kurzi dunaj. borze 21. decembra 1903

Naložbeni papirji.

Dinar Biuro

100 80 100 80

100 55 100 75

100 70 100 90

120 75 120 95

99 05 99 25

119 10 119 30

100— 100—

100— 100—

101— 102—

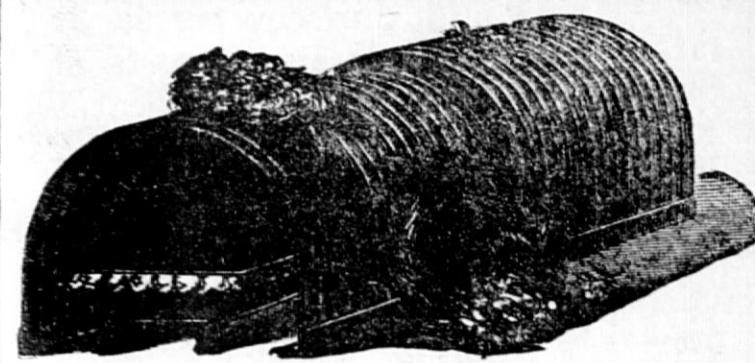
92 70 100 70

Žrebanje dne 2. januarja 1904.

Glavni dobitek:
Promese h kreditnim srečkam . . . . . à K 15 K 300.000
" k srečkam uravnave reke Donave " " 10 " 140.000
" k ljubljanskim srečkam . . . . . 7 " 50.000

Žrebanje dne 5. januarja 1904.

Promese k zemelj. kred. srečkam II. em. á K 5 K 100.000
se dobé pri
„Ljubljanski kreditni banki“ v Ljubljani.

Ščiti za krste

da se iste v grobu
ne stlačijo,
najcenejše in najpo-
polnejše nadomestilo
za zidano grobno.

Vis. c. kr. ministrstvo notr. zadev jih je odobrilo
in dopustilo, da se smejo uporabljati po vseh
glavnih mestih. (2991-6)

Posebno se priporočajo z ozirom na bližnjo otvoritev
novega pokopališča in s tem zvezana prenašanja nanj.

v zalogi jih ima:

pogrebni zavod Frana Doberleta v Ljubljani.

Kot primerno za božična darila

priporoča

Ferdinand Dragatin

založnik in ubiralec klavirjev

v Ljubljani

svojo veliko izbero

klavirjev in pianin

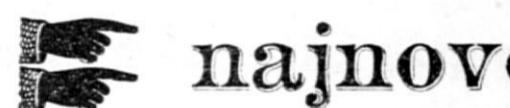
najbolj renomiranih firm

po najnižjih cenah.

V zalogi so tudi preigrani klavirji.

KRAVATE

najnovejše

po prenizkih tovarniških
cenah priporoča

Karol Recknagel

Mestni trg št. 24.

Priložnostni nakup za božič!

V sled prevelike zaloge

se prodajajo daleč pod nakupno ceno:

damske bluze in spodnja krila, otroška
oblačilca, damske in otroški predpasniki.

Nadalje po najnižjih cenah: (3291-3)

Perilo za gospode in dame, kravate, ščitilci za kra-
vate, nogavice moške in ženske, gamaše, lovski telov-
niki, snežne čepice, volnate, glače- in trikot-rokavice,
spodnji jopiči za gospode in dame, volnate in svil-
nate šerpe, pajčolani, vse vrste modercev, platneni,
batistasti in pavolnati žepni robci, vezenine (batist
in šifon), gladki in vezeni batisti za cele obleke,
galoše in dežniki, pahljače za plese in ulico.

Velik del blaga je izložen in se nizke cene vidijo na njem.

V ogledovanje in nakup vladljivo vabi z odličnim spoštovanjem

V. pl. Gerhauser

Stari trg 13. „Pri čebeli“. Stari trg 13.

Nova uredniška

uniforma ◆
se prodá.

Naslov pove upravljenstvo »Slov.
Naroda« (3357-1)

Zatekel se je velik, črn

lovske pes

z verižnatim zavratnikom. Kdor ga
dobi, naj ga odda proti primerai od-
škodnosti v graščini Habach pri
Trzinu. (3355-2)

Izvrstna fina (11-291)

vina v buteljah

se dobé v trgovini

Edmund Žavčić
Ljubljana, Prešernove ulice.

Lokal

za prodajalnico (3282-3)

se odda s februvarjem

na Sv. Petra cesti 2.

Natančneje v lekarni Mayr.

Garantirano dobro

VINO in Žganje

podvrženo progledu kemiske presku-
ševalne postaje na Dunaju,

dobiva se pri 2596-34

bratih Giaconi & Co.

Vis (Eissa) v Dalmaciji.

Išče se za skorajšnji vstop
mlajši

komptoirist

ki je že posloval v kaki trgovski pi-
sarni, zmožen slovenske in nemške ko-
respondence in izurjen v vseh pisar-
niških delih. Pogoje je: absolvirana
trgovska šola.

Natančne ponudbe z referencami
in visokostjo zabavane plače pod na-
slomom „Weinhändlung“ uprav.
„Slov. Naroda“. (3360-1)

30 sežnjev

bukovih suhih dry

24 colnih

se po cent odda.

Vpraša naj se v graščini Bokavce

p. Vič. (3361-1)

Nekaj stanovanj oddaja se za 1. februar leta 1904

v novi stavbi

„Národne Tiskarne“
v „Naftolovih ulicah.“
Pojasnila daje Jos. Lavrenčič, upravni član v „Národní
Tiskarni“ ali pa na Dunajski cesti 31 (pisarna mest. užit. zakupa).

Karel Tambornino

Kongresni trg št. 6.

V sled smrti lastnika oblastveno dovoljena

popolna

razprodaja

dragotin, zlatnine in srebrnine

daleč pod nakupno ceno.

Obenem se opozarjajo p. n. naročniki, ki imajo
v delu popravila, da pošljejo najkasneje do 10. ja-
nuarja 1904 ponje, ker se za pozneje ne more
jamčiti. (3304-2)

Za božična darila

priporoča

Alojzij Persché

mične svilnate šerpe, čepice, (avbice),
jupone, predpasnike, žepne robce,
torbice, damske kravate, boe in
specielne novosti ovratnikov za ple-
sove in gledališče. * * * * *

Po znižanih cenah

prodajalo se bude od 10. do 24. decembra dalje

Svilnato blago, žameti, pliši,
letne nogavice in volnati pred-
meti za otroke. (3250-3)

Za božična darila

priporočam svojo, vedno z najnovejšim
preskrbljeno, kar najbolj izbrano zalogo
perila, pletenine in modnih predmetov
kakor tudi

klobukov

za gospode in dečke

in si usojam posebno opozarjati na sledeče predmete:

Vsakovrstno telesno in tudi posteljno perilo, spodnja
krila, predpasnike, kopalne obleke, garniture
za krst (vse lastni izdelek), kakor tudi najboljše izdelane
lovske telovnike, lovske nogavice, lovske dokolenke,
lovske kape, lovske srajce, dalje ženske
oprsnike, ženske in moške nogavice, mične Joplče,
plaščke, muze, avbice in čevljčke za otroke,
najnovejše, deloma edina prodaja pristnih angleških in
francoskih žepnih robcev, tudi v secesionističnem slogu,
kravate in ščitilec ovratnikov v tolki izberi in po tako
nizki ceni, da je vsaka konkurenca izključena; klobuk za
gospode in dečke od 60 kr. do najfinješega Plessovega in
Pichlerjevega izdeka; pristroj dr. Jägrovo volneno perilo,
kopalni platči, turški robci za frotiranje, rokavice,
naramnike, domaći čevlji, ogrevalec za kolena,
meča in zapestniki, telesne ovilače in še mnogo drugih
predmetov. (3297-3)

Proseč mnogobrojnega obiska, se priporoča z odličnim spoštovanjem

C. J. HAMANN

— Mesni trg št. 8. —

Tonhalle Filhar držtva.

V korist genzljškemu zaključku
c. in kr. avstrijskih vojaških kapelnikov
v veliki dvorani Tonhalle
soboto, sv. Štefana dan, 26. decembra 1903
ob pol osmih zvečer

VELIK * * KONCERT.

Iz posebne ljubezni je obljudila sodelovanje gospa

Amélie baronica Testa.
(Petje.)
(Na klavirju spremila iz prijaznosti gospa
Tony Nebenführer.)

Orkester: pokrovna godba št. 27.

Spored:

- 1.) R. Wagner: Rienzi ouverture.
- 2.) R. Volkmann: Koncert za violončelo (A moll) (s premjejanjem godbe).
- 3.) J. Henschel: Jutranja hlmna, pesmi
- A. Rubinstein: Šen, gospa
- F. Ries: Es muss was Wunderbarbares sein, baronica Testa.
- 4.) F. Liszt: Tasso, simfonika pesem.

CENE PROSTOROM: Cercle: 4 K, prvi prostor 3 K, drugi prostor 2 K, galerija 3 K, stojisko 1 K, dajaška vstopnica 60 h.

Vstopnice se dobivajo iz prijaznosti v Oton Fischerjevi trgovini z muzikalnimi, Kongresni trg (Tonhalle), in na večer koncerta pri blagajnici. (3359-1)

Alojzij Luznik
na Vrhniku pri Ljubljani

preskrbuje dobre harmonije domačega v amerikanskih sestava, kakor tudi gasovirje, planine in pisalne stroje. — Daje se tudi na obroke. Ceniki na zahtevanje 33 brezplačno. 1294

Lovski in gozdni čuvaji
se iščejo.

3270-6

Vstop tako; gotov in stalen zaslužek in visoka strelna nagrada, stalna služba. — Zelo dobra priporočila, plesi izpričeval in prešnje naj se posljejo na upravo vlastelinstva Lovrečina pri Vrbovcu na Hrvškem

Nakiti božičnih drevesc
lepi in ne dragi
se doba pri tisku
Iv. Bonač
nasproti c. kr. glavne pošte
v Ljubljani.
Ondi se poceni kupi tudi vsake
vrste
3305-2 **papir**
v elegantnih kasetah in sploh
vso v to spadajočo papirno industrijo.

G. PICCOGLI
lekarnar v Ljubljani
dvorni dobavitelj Nj.
Svetosti papeža
priporoča naslednje izdelke svojega kemično-farmacevtičnega laboratorija, ki se izgotavljajo kot sicer vsi drugi medikamenti z največjo skrbnostjo in snažnostjo.
Pleće oljeva želodčna tinktura
krepi želodec, vzbuja veselje do jedi, pospešuje prebavo in odprtje ter je posebno učinkovita pri zaprtju 1 steklenica 20 vin. (1372-43)
Pleće oljevo železnato vino se uporablja pri malokrvnih, nervoznih in slabotnih osebah z najboljšim uspehom. Politterska steklenica 2 K
Plecolijevi sirupi iz malin ali tamarinde dajo z vodo pomešani izvrstno in zdravo pijačo. Kilogram-ska steklenica, pasteurizovana K 120.
Zunanja naročila po poštinem povzetju.
P. n. odjemalcu si lahko ogledajo naš znameniti laboratorij.

Sprejema zavarovanja Slovenskega življenja po najraznovrstnejših kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, ko nobena druga zavarovalnica. Zlasti je ugodno zavarovanje na doživetje in smrt z zmanjšujoci se vplivali.

Vsek član ima po pretekli petih letih pravico do dividende.

„SLAVIJA“
vzajemna zavarovalna banka v Pragi.
Rezervni fond: 25.000.000 K. Izplačane odškodnine in kapitalje: 75.000.000 K.
Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države
z veskozi slavansko-narodno upravo.
Generalni zastop v Ljubljani, čeprav pisarne so v lastnej bančnej hiši
v Gospodarskih ulicah štev. 12.

Zavaruje poslopje in premičnine proti poštnim škodam po najnižjih cenah. Škode cenuje takoj in najkulantnejše. Uživa najboljši sloves, kadar posluje v celoti v plato vezana. (3212-6)
Dovoljuje iz čistega dobička izdatne podpore v narodne in občnokoristne namene.

Dobra kuharica

spisala Minka Vasičeva

— je že izšla —
v založništvu Lav. Schwentner-ja
v Ljubljani.

Dobiva se samó vezana; cena 6 K, po pošti 6 K 55 h.

Obseza na 576 straneh več nego 1300 receptov za pripravljanje najokusnejših jedi domače in tuje kuhe, ima 8 fino koloriranih tabel in je trdno in elegantno v platno vezana. (3212-6)

Hvali jo vse: kuharica s svojega strokovnjaškega stilista, literarna kritika z radi lepega, lehko umetnega jezika, fina dama zaradi njene lepe, pri slovenskih kuhrske knjigah nenavadne opreme, in konečno varčna gospodinja zaradi njene cene, ker ni nič dražja, nego znane neške kuhrske knjige.

Za Božič kot navlašč:

gospodinji-kuharici se naj podari, ta naj pa za praznike kuha in peče po njenih imenitnih receptih.

(3179-4)

PERILO

za gospode in dame,
najboljši fabrikat, pro-
daja po najnižjih
tovarniških cenah

KAROL RECKNAGEL
Mestni trg št. 24.

* * * * *

Za božič

priporoča

Rudolf Kirbisch

slaščičar, Ljubljana — Kongresni trg
bogato izbera atrap, figur, bonbonirov, košaric s sadjem, kandirano in glazirano sadje v škatljah, fine bonbone, kraljčak, mandolato, strdenje, poprnjak; najfinješ, najlepše in najcenejše obeske za božična drevesa
in sicer zvitki, sladkor, kulinovi zvitki, čokolada itd. — Najfinješ čajno pecivo, pecivo za bolnike, suhor šampancu, skladanec, prepečenec, kakao, čokolada, čaj, rum, najfinješa desertna vina, konjak in likeri, karlovarski oblati, Pišingerjeve torte itd.
Za praznike: najfinješ potice, pince, šarkelj, vina iz c. in kr. dvorne kleti (c. in kr. dvorec na Dunaju).
Vse jestvine se doma izdelane. — Tukajšnja in zunanjana naročila se točno izvršujejo.

(3267-3)

Velika božična prodaja!!
se bo vršila od ponedeljka, dne 7. decembra, v novi trgovini z modnim blagom
A. Primožič v Ljubljani
na Mestnem trgu št. 25
(prej Goričnik in Ledenig)

po znatno znižanih cenah.

Prodajalo se bo po nizkih cenah: preproge, posteljne garniture, preproge za okna in stene, kožuhovino, modno blago za ženske obleke, lepe modne barhente, nekaj sto ducatov batistovih žepnih robcev po 10 kr. in višje. Kravate, srajce, okrog 500 ducatov pletenih moških nogavic, par po 9 kr. in višje. Platneni namizni prti in servete, med drugim tudi: vmerjene obleke v kartonih, adjustirane, cela obleka od gld. 150 višje. — Svileno blago za bluze meter samo 55 kr — Modno progasto, čisto svilnato blago za bluze meter 85 kr. — Modni žameti za bluze, 56 cm široki, meter 75 kr.

Vse blago v pritličju in prvem nadstropju si lahko vsak ogleda, ne da bi se ga sililo kupiti. Neugajajoče se zamenja. Razun tega bo v prvem nadstropju, odd. 5., do božiča razstavljenih dvoje **zaslonil za postelje**, izgotovljenih od gospic Zalke Novak in Ruže Sever, miklalni umetniški deli, ki sta tudi na prodaj.

NAKUP raznovrstnih predmetov za božična in novoletna darila
v novi prodajalni Sv. Petra cesta 4.

Fino blago za dame in gospode, moško in žensko perilo, solidno izdelane moderce n. pr. najnovejši CORSET PARIS, podmizne preproge, predposteljake, dežnike, zastorje; posebno veliko izbera pa belih in pisanih likanih srajc in najnovejših kravat priporoča

Sv. Petra cesta št. 4 I. KOSTEVC nasproti Avstrijskega carja.

Strogo solidne cene! — Točna postrežba!

(3349-2)